

УДК 355.45:351.865:352/354

О. Матвєєнко

ІСТОРИЧНІ УМОВИ СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ НАД ОЗБРОЄННЯМ У РЕГІОНАЛЬНИХ СТРУКТУРАХ КОЛЕКТИВНОЇ БЕЗПЕКИ

Розглянуто формування сучасних організаційно-правових засад у сфері контролю над озброєнням як чинника складової регіональних структур європейської безпеки. Проведено ретроспективу етапів створення архітектури міжнародної безпеки з періоду середньовіччя, часів Хмельниччини до сьогоднішнього дня та визначено місце контролю над озброєнням з урахуванням зовнішньополітичних пріоритетів державної політики України.

Ключові слова: контроль над озброєнням, верифікація, архітектура європейської безпеки, система міжнародних відносин, заходи зміцнення довіри та безпеки.

Із проголошенням у 1990 р. державного суверенітету, Українська РСР набула статусу суб'єкта міжнародного права, який здійснює безпосередні відносини з іншими державами, укладає з ними договори, зокрема у галузі міжнародної безпеки. Від плідного функціонування організаційно-правових засад держави у сфері контролю над озброєнням залежить якість державної політики впровадження комплексу необхідних державно-управлінських заходів із підвищення ефективності імплементації міжнародних зобов'язань України. Оскільки Україна є часткою структур міжнародної безпеки, ретроспектива тенденцій формування європейської безпекової політики надає можливість формувати власну та дієву систему верифікаційної діяльності у сфері контролю над озброєнням. За цього необхідно враховувати, що вирішення транспарентності та передбачуваності заходів укріплення довіри та безпеки, нерозповсюдження, контролю над озброєннями та роззброєння – завдання дуже складне, що вимагає цілеспрямованих підходів та значних фінансових ресурсів.

З проблемами розвитку і становлення окремих аспектів та чинників контролю над озброєнням пов'язані дослідження українських учених. Серед науковців, які досліджували згадану проблему, потрібно указати насамперед: В. Абрамова, А. Арсеєнка, В. Богдановича, В. Вагапова, В. Горбуліна, О. Дудчака, А. Качинського, А. Лойшина, Я. Малика, О. Маначинського, В. Мандрагелі, Г. Новицького, О. Погібка, Г. Ситника, В. Смолянюка, О. Устименка, І. Федотова, М. Шевченка, Л. Шипілову та інших. Праці цих дослідників заклали методологічне підґрунтя для формування основ організаційно-правових засад державного управління передусім у фундаментальному обґрунтуванні питань, пов'язаних із національною безпекою. Було висвітлено такі аспекти, як конверсія оборонної промисловості, регіональні і глобальні режими безпеки, роль міжнародних організацій і права в забезпеченні міжнародної безпеки, механізм формування політики західних країн у сфері безпеки, зовнішньополітична думка окремих країн тощо. Але комплексного дослідження формування сучасних елементів архітектури європейської безпеки крізь ретроспективу тенденцій формування європейської безпекової політики, яке б містило аналіз впровадження практичних складових підвищення ефективності імплементації міжнародних договорів у сфері контролю над озброєнням, не проводилося.

Забезпечення національної безпеки країни – це цілісність, незалежність, суверенітет держави, що ґрунтується на функціонуванні і розвитку міждержавних структур архітектури європейської безпеки у системі євроатлантичної інституалізації. Якісність параметрів державного контролю над озброєнням є основою безпечного розвитку сучасного стану держави, що відображається на показниках національної безпеки крізь призму верифікаційної діяльності України. Основними ознаками яких мають стати: вироблення необхідних пропозицій з посилення гарантій національної безпеки держави, забезпечення безпеки кордонів України, створення сприятливого оточення навколо України, зміцнення внеску України у забезпечення міжнародного миру і безпеки.

Мета статті – дослідження основних етапів створення архітектури європейської безпеки, формування організаційно-правових засад державного контролю над озброєнням та їх вплив на національну безпеку країни.

Європейська безпека – це специфічні багатосторонні міждержавні відносини за активною участю міжнародних організацій і структур (насамперед, ЄС та ОБСЄ), основою яких є: політичне співробітництво; взаємозв'язок між системами політичної й воєнної безпеки з дипломатичними, економічними та іншими заходами попередження агресії або іншої реальної/ потенційної загрози; створення національних і міждержавних оборонних структур; встановлення міждержавного воєнного планування, узгодження планів воєнного будівництва; перебудова сектора безпеки і оборони, скорочення озброєння та контроль над ним.

Історично у розбудові європейської безпеки були присутні дві ключові тенденції:

1) розрізнена Європа в пошуку безпеки. Поглиблення розбіжностей та загострення суперечностей між європейськими державами підштовхувало їх до пошуку шляхів мирного співіснування. Так, Вестфальський мир 1648 р., що завершив Тридцятилітню війну, ознаменував створення першої системи міжнародної безпеки [1]. Історики розглядають Вестфальський мир як подію, яка заклала основи сучасного світового порядку – поділу світу на національні держави і появу пов'язаних із цим принципів міжнародного права. В деякому розумінні саме Вестфальський мир заклав основи сучасної Європи, більша частина якої входила в ті часи до сфери впливу Священної Римської Імперії.

Цей мир фактично зрівняв у правах реформоване християнство (різні протестантські церкви) з римо-католицьким християнством. На міжнародному рівні був визнаний принцип – чия держава того й віра. Окрім того, в міжнародній політиці з'явилося поняття – “вестфалійська система” – яка забезпечувала суверенітет держави на своїй території. Згадуючи Вестфальський мир і Тридцятилітню війну в Європі, потрібно пам'ятати про інші події, які відбувалися на той час – англійська буржуазна революція під проводом Кромвеля і українська визвольна війна під проводом Б. Хмельницького, яка зробила свій внесок у розвал Речі Посполитої, а отже, Священної Римської Імперії і династії Габсбургів, сателітом якої була тогочасна Річ Посполита.

Згодом, система міжнародних договорів 1814–1815 рр., пов'язаних із боротьбою та перемогою над наполеонівською Францією, стала основою Віденської системи міжнародних відносин. Інституційним виміром спільної європейської безпеки стала створена в 1920 р. Ліга Націй – міжнародна організація, основною метою якої стало забезпечення миру в Європі шляхом закріплення результатів Першої світової війни [2]. Безпечкові договори (Дюнкеркський пакт 1947 р. та Брюссельський договір 1948 р. [3])

між європейськими країнами після завершення Другої світової війни, які передували Вашингтонському договору 1949 р., що створив НАТО, можна також вважати спробами створення системи колективної безпеки в Європі. Сучасним інституційним виявом колективної безпеки вважається Організація Об'єднаних Націй (далі – ООН) на глобальному рівні, а в Європі – Організація з питань безпеки та співробітництва в Європі (далі – ОБСЄ).

2) розвиток політики спільної оборони, організація єдиних органів, структур, сил та засобів її реалізації. Особливо гостро необхідність побудови європейської спільної оборони актуалізувалася після завершення Другої світової війни та внаслідок розгортання “холодної війни”. Інституційним виявом спільної оборони європейців на цьому етапі стала створена у 1949 р. Організація Північноатлантичного договору (НАТО). Відповідним заходом на це з'явилося формування у травні 1955 р. військового союзу європейських радянських країн при провідній ролі Радянського Союзу – Організації Варшавського договору, що й закріпив біполярність світу на 34 роки.

Основу сучасної архітектури європейської безпеки було закладено на початку 1990-х рр. XX ст., коли “холодне” протистояння заступила непевна рівновага постбіполярного світу з якісно новими викликами, загрозами та конфліктогенним середовищем [4]. Окрім НАТО, питання миру та безпеки на європейському континенті були покликані забезпечувати створена у 1975 р. у м. Гельсінкі Нарада з питань безпеки та співробітництва в Європі, яка згодом інституціоналізувалась до статусу організації, а також Організація Об'єднаних Націй. Саме з того часу розпочалися спроби досягти угод у міжнародних переговорах щодо скорочення всіх видів озброєння – звичайних, ядерних, хімічних, біологічних тощо.

Упродовж останніх років найсуттєвіші зміни в системі міжнародних відносин були пов'язані вже не з трансформацією інститутів та режимів часів “холодної війни”, як це було в 90-ті рр. XX – на початку XXI ст., а з новітньою динамікою глобальних і регіональних процесів, спрямованих на перебудову світової ієрархії та закріплення нового балансу сил у світі загалом та в окремих його регіонах.

Україна на сьогодні перебуває у центрі міжнародних процесів і трансформацій. У світовій політиці та довкола держави активно розвиваються процеси, які безпосередньо зачіпають її інтереси, створюють нові можливості або несуть у собі серйозні ризики та загрози [5].

На початку 80-х рр. XX ст. у світі намітилася тенденція розрядки міжнародної напруженості, але держави ще були розподілені на непримиримі військово-політичні блоки. В таких умовах значний вклад у поширення мір довіри та безпеки внесли підсумки Мадридської зустрічі 1980 р. [6] та Стокгольмської конференції 1984 р. [7], що стали підвалинами загальноєвропейських структур безпеки.

Усвідомлення того, що нарощування збройних сил та озброєнь створює лише ілюзію безпеки, а насправді світ стає дедалі більш уразливим і нестабільним, призвело до того, що наприкінці 80-х – початку 90-х рр. XX ст. главами провідних держав було підписано низку договорів і угод у сфері контролю над озброєннями та роззброєнням. Ці документи заклали надійну основу для розвитку процесу розрядки, зменшення рівня військового протистояння двох суспільно-політичних систем. Безумовно, основним поштовхом для скорочення озброєнь стало підписання 8 грудня 1987 р. Договору між СРСР та США про ліквідацію ракет середньої та меншої дальності [8].

17 листопада 1990 р. держави-учасниці переговорів про заходи зміцнення довіри і безпеки, скликаних згідно з відповідними положеннями Підсумкового документа Віденської зустрічі Наради з питань безпеки і співробітництва в Європі, ухвалили Віденський документ 1990 р. [9]. Цей документ містив у собі Стокгольмський документ 1986 р., доповнюючи його заходами щодо прозорості у галузі контролю за діяльністю збройних сил. 19 листопада 1990 р. у Парижі вищими представниками урядів і міністрами закордонних справ 22 країн було підписано Договір про звичайні збройні сили в Європі [10].

Україна, що після розпаду СРСР успадкувала третій у світі потенціал ядерної зброї, значний запас звичайних озброєнь і могутню військово-промислову інфраструктуру, за роки незалежності повністю позбулася зброї масового знищення та нині є державою, що має лише необхідну для оборони кількість звичайних озброєнь.

У нових політичних умовах на зміну блоковому протистоянню та встановленню жорстких обмежень приходять передбачуваність та прозорість у відношенні до військової діяльності держав. Будь-які сумніви щодо повноти виконання державою міжнародних зобов'язань у сфері контролю над озброєнням призводять до значних ускладнень у міждержавних відносинах.

Тому, з набуттям незалежності, Україна стала активною учасницею створення і розвитку європейської і світової системи безпеки, одним із найважливіших елементів якої є контроль над озброєннями.

Вирішуючи найскладніші міжнародні проблеми, Україна неодноразово доводила свою здатність до їх вирішення політичним шляхом, без погроз і застосування сили. Активна участь у роботі відповідних міжнародних організацій та багатосторонніх форумів, безумовне виконання положень існуючих міжнародних договорів та угод у сфері контролю над озброєннями становлять значний внесок України у зміцнення світової безпеки.

Наразі держава суворо дотримується прийнятих міжнародних зобов'язань у галузі нерозповсюдження зброї масового знищення та засобів її доставки, звичайних озброєнь, товарів і технологій подвійного призначення, взаємодіє з іншими державами щодо запобігання нелегальному переміщенню зброї масового знищення, систем їх доставки та визначених матеріалів із країн, які не дотримуються принципів нерозповсюдження зброї. З цією метою Україна приєдналася до всіх існуючих режимів нерозповсюдження: Режиму контролю за ракетними технологіями, Гаазького кодексу поведінки проти розповсюдження балістичних ракет [11], Групи ядерних постачальників [12], Комітету Зангера, Вассенаарської домовленості [13], Австралійської групи, Ініціативи з безпеки у галузі нерозповсюдження [14], запровадженої США як доповнення до існуючих національних та міжнародних механізмів у галузі боротьби із розповсюдженням зброї масового знищення.

Верховною Радою України ратифіковано Додатковий протокол до Угоди про застосування гарантій МАГАТЕ у зв'язку з Договором про нерозповсюдження ядерної зброї [15] та приєднання до нього України, що розглядається як захід зміцнення режиму гарантій безпеки.

Прагнення побудувати систему безпеки, засновану на “загальнопланетарній свідомості”, “загальнолюдських цінностях” і спрямовану на вирішення глобальних проблем людства (роззброєння, екологія, демографія, освоєння космічного простору тощо) було також характерним для горбачовського “нового політичного мислення” [16].

Водночас, радянська спадщина була лише обмежено придатною для використання в посткомуністичній дійсності. По-перше, це – ідеологізований (класовий) підхід до аналізу міжнародної безпеки (за винятком періоду нового політичного мислення). По-друге, радянська наука фактично ігнорувала категорію “національна безпека”, зосереджуючи свою увагу переважно на проблемах міжнародної та державної безпеки. Поняття “національні цінності”, “національна безпека” були для радянських учених “буржуазними вигадками” для обґрунтування агресивної імперіалістичної політики Заходу. Але поняття контролю над озброєнням почало набувати все більшого розповсюдження.

Найбільшого поширення термін “верифікація” у сенсі контролю над озброєнням набув наприкінці 80-х – початку 90-х рр. ХХ ст. Слово походить від латинських слів “*VERUS*” (дійсний, справжній) та “*FACERE*” – робити, тобто свідоцтво щодо дійсності або перевірка того, чи є заявлене дійсним. Верифікація – це засоби, завдяки яким держави можуть бути впевненими, що інші держави виконують підписані та діючі у встановлені терміни зобов’язання, домовленості або легітимні договори щодо зброї, військової діяльності, транспарентності, заходів укріплення довіри та безпеки, нерозповсюдження, контролю над озброєннями та роззброєння. Тому питання верифікації безпосередньо пов’язані з безпекою держав.

Існує значне коло питань, які потрібно розглядати для ефективності процесу верифікації. Ці фактори включають: зобов’язання, питання національної безпеки, сучасні політичні умови, ступінь довіри між сторонами, минулий верифікаційний досвід, конфіденційні комерційні інтереси, ризик, пов’язаний з потенційним невиконанням зобов’язань, історичні особливості сторін, матеріальні ресурси, включаючи національну частку фінансового внеску, оборотність та взаємність, обтяженість для країни. Окрема держава має різну вагу кожного з цих питань.

Основна функція верифікації – це ранні попередження протиріч та несумісності. Невиконання державою певних зобов’язань обумовлюється факторами: природою поведінки, інтеграцією різних джерел походження інформації, швидкістю та якістю вторинної інформації, виявленої у ході верифікації, наполегливістю верифікаційних методів.

Верифікаційна діяльність є найбільш ефективною, коли результатом проведених заходів є визначення невиконання або часткового невиконання, здібність з’ясувати межі порушення та припинити його. У випадку навмисного невиконання вимог, такі факти розглядаються на основі відповідного мандату для примушення порушника виконати зобов’язання. Міжнародна спільнота повинна реагувати на невиконання настільки послідовно, наскільки це можливо при протидії з боку порушника. Участь у верифікаційній діяльності надає країнам-учасникам можливості демонструвати чесність, прозорість та запевнювати у цьому інші країни. Демонстрація виконання у цьому сенсі є рисою національної відповідальності. Країни можуть використовувати тільки легітимну інформацію, що пов’язана з належним верифікаційним режимом. Демонстрація виконання будує довіру, особливо там, де є невпевненість та непорозуміння, які домінують над виконанням домовленостей на державному рівні. Важливо завчасно виявити невиконання, щоб мати час звернутися до порушника. Однак, досить складним є виявлення порушення, особливо у місцях з інфраструктурою, що не є заявленою. Існує тільки один наявний інструмент – проведення інспекцій на місцях, у будь-який час та у будь-якому місці. Ефективність цього залежить від компетентної інформації, точних дій, що формально не очікуються.

Проголосивши 16 липня 1990 р. державний суверенітет, Українська РСР набула статусу суб'єкта міжнародного права, який здійснює безпосередні відносини з іншими державами, укладає з ними договори, виступає рівноправним учасником міжнародного спілкування [17].

Таким чином, Україна є часткою структур міжнародної безпеки, своєрідного "Генеалогічного дерева контролю над озброєнням", що об'єднує організації, інститути, форуми, рухи, правові принципи і норми, механізми контролю над озброєнням (верифікації), створені міжнародним співтовариством із метою підтримання миру та забезпечення глобальної і регіональної безпеки у різних сферах – воєнній, політичній, економічній, фінансовій, гуманітарній, екологічній тощо [18]. Для визначення засад контролю над озброєнням у регіональних структурах (системах) безпеки, потрібно означити системи безпеки, організаційні форми та принципи діяльності яких відповідають Статуту ООН та розглядаються як складники всесвітньої системи безпеки (рис. 1).

Зваженість державної політики здійснення комплексу необхідних державно-управлінських заходів із підвищення ефективності імплементації міжнародних зобов'язань України, особливо у світлі головування України у Організації безпеки та співробітництва в Європі протягом 2013 р. відображає політичні наслідки контролю над озброєнням.

Основними із зазначених регіональних структур міжнародної безпеки є: Ліга арабських держав (ЛАД), існує з 1945 р.; Організація Американських держав (ОАД), існує з 1948 р.; Організація Африканської єдності (ОАС), існує з 1963 р.; Організація (у 1975 – 1994 рр. – Народа) з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ); Організація Ісламська конференція (ОІК), заснована у 1969 р.; Організація Північноатлантичного договору (НАТО), заснована у 1949 р.; Рада миру і безпеки Африканського Союзу (АС), існує з 2002 р.; Регіональний форум Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) з питань безпеки, існує з 1994 р.; Співдружність Незалежних Держав (СНД), створена у 1991 р.; Шанхайська організація співробітництва (ШОС), існує з 2001 р. У межах СНД впродовж 1992 – 2002 рр. діяв Договір про колективну безпеку, який 7 жовтня 2002 р. реорганізовано в Організацію договору про колективну безпеку (ОДКБ). Нині його членами є Білорусія, Вірменія, Казахстан, Киргизія, Росія, Таджикистан, Узбекистан. Дотичною до проблем забезпечення регіональної безпеки є створена у 1997 р. Організація за демократію і економічний розвиток (ГУАМ), що об'єднує Грузію, Україну, Азербайджан та Молдову.

На Гельсінській зустрічі в липні 1992 р. країни-учасниці прийняли рішення заснувати у Відні Форум ОБСЄ з питань співпраці в галузі безпеки (FSC), під егідою якого нині відбувається діалог із питань безпеки та переговори щодо контролю над озброєннями, роззброєння та зміцнення довіри й безпеки. В структурі НАТО відтоді працює верифікаційний координаційний комітет НАТО (VCC), що є головним органом прийняття рішень із питань координації імплементації та верифікації контролю над звичайними озброєннями. Для вирішення питань реалізації договорів та угод у сфері контролю над озброєнням на постійній основі працюють: Спільна консультативна група (СКГ) за Договором про звичайні збройні сили в Європі (Відень, Австрія); Консультативна Комісія з відкритого неба ККВН (Відень, Австрія); Спільна Комісія по виконанню та інспекціях (СКВІ) за Договором про СНО (Женева, Швейцарія); національні структури сектору безпеки та оборони (СБО); міністерства закордонних справ (МЗС) тощо.

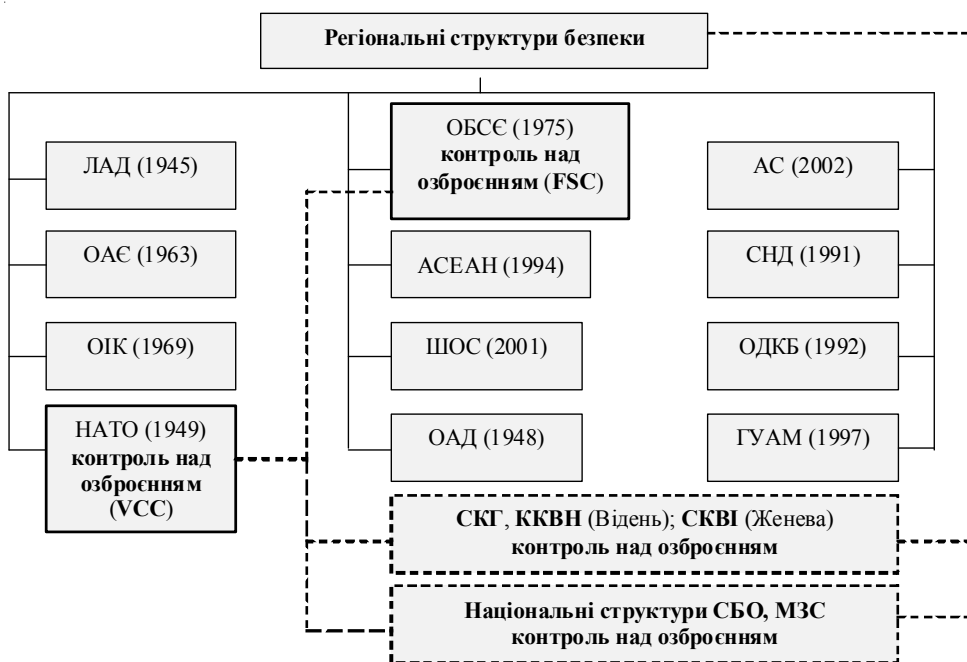

Рис. 1. Місце контролю над озброєнням у регіональних структурах міжнародної безпеки

Висновки

Генезис основних етапів створення архітектури європейської безпеки від часів Хмельниччини до початку дев'яностих років 90-х рр. XX ст. дає змогу прослідкувати формування засад сучасної верифікаційної діяльності України у сфері контролю над озброєнням у регіональних структурах міжнародної безпеки.

Наведення структурно-логічної схеми регіональних структур міжнародної безпеки визначає відповідне місце та роль контролю над озброєнням у системі євроатлантичної інституалізації. Результатом цього є визначення кореляції національної безпеки з верифікаційною діяльністю України. Тому необхідна зважена державна політика здійснення комплексу відповідних державно-управлінських заходів та механізмів із підвищення ефективності імплементації міжнародних зобов'язань України, особливо у світлі головування України у Організації безпеки та співробітництва в Європі упродовж 2013 р.

Таким чином, політичні наслідки контролю над озброєнням повинно відображатися на показниках національної безпеки, основними із яких є: вироблення необхідних пропозицій з посилення гарантій національної безпеки держави, забезпечення безпеки кордонів України, створення сприятливого оточення навколо України, зміцнення внеску України у забезпечення міжнародного миру і безпеки тощо.

Література

1. Ивонина Л. И. Дипломатия Тридцатилетней войны [Текст] / Л. И. Ивонина, А. Ю. Прокопьев. — Смоленск : [б. и.], 1996. — С. 148.

2. Акунін О. С. Історія міжнародних відносин (1914 – 2009 рр.) у питаннях та відповідях [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / уклад. : О. С. Акунін. — Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2010. — С. 34.
3. История международных отношений (1918 – 2003) [Текст] / под ред. д. полит. н., проф. А. Д. Богатурова. — М. : Московский рабочий, 2000. — С. 84.
4. Смолянюк В. Ф. Структура міжнародної безпеки стаття / В. Ф. Смолянюк // Державне управління у сфері національної безпеки [Електронний ресурс] : словн.-довід. — К. : [б. в.], 2012. — 496 с. — Режим доступу : <http://nationalecurity.org.ua>.
5. Зленко А. Золоте правило. Презентація підручника “Зовнішньополітична стратегія і дипломатія України” : виступ 24.02.2010 р. у КІМВ КНУ ім. Шевченка / А. Зленко // Зовнішні справи [Текст]. — 2009. — № 2. — С. 10, 11.
6. Дассен Л. Україна в Глобальному партнерстві: нові можливості для співробітництва у сфері ядерного нерозповсюдження / Л. Дассен // Матеріали науково-технічного центру експорту та імпорту спеціальних технологій, техніки та матеріалів категорія безпека та нерозповсюдження [Текст]. — 2005. — Вип. 6(12). — С. 5.
7. Документ Стокгольмской Конференции по мерам укрепления доверия безопасности и разоружению в Европе, созванной согласно соответствующим положениям Итогового документа Мадридской встречи Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.osce.org/ru/fsc/41242>.
8. Про реалізацію Україною положень Договору між США і СРСР про ліквідацію їх ракет середньої та меншої дальності [Електронний ресурс] : Розпорядження Президента України № 1/94-рп від 05.01.1994 р. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1/94-рп>.
9. Венский документ 1990 года [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.osce.org/ru/fsc/41249>.
10. Договір про звичайні збройні сили в Європі [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_314.
11. Про заходи щодо дотримання Україною положень Гаазького кодексу поведінки проти розповсюдження балістичних ракет [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету міністрів України № 185-р від 31.03.2004 р. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
12. Керівні принципи Групи ядерних постачальників [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.19303.0>.
13. Вассенаарська домовленість щодо контролю за експортом звичайних озброєнь та товарів і технологій подвійного використання [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_177.
14. Про затвердження Порядку застосування гарантій нерозповсюдження ядерної зброї [Електронний ресурс] : Наказ Держатомрегулювання № 102 від 02.07.2009 р. [чинний] / Держатомрегулювання України. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0683-09>.
15. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї від 01.07.1968 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_098.
16. Новицький Г. В. Теоретико-правові основи забезпечення національної безпеки України [Електронний ресурс] / Г. В. Новицький. — К. : Інтертехнологія, 2009. — 496 с. — Режим доступу : http://samlib.ru/p/petrow_pert_petrowich/bezopasnost.shtml.

17. Декларація про державний суверенітет України № 55-ХІІ від 16.07.1990 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/55-12>.

18. Федотов І. М. Нова фаза геополітики та практична діяльність України у сфері контролю над озброєнням / І. М. Федотов, А. А. Лойшин // Наука та оборона [Текст]. — 2009. — № 3. — С. 11—17.

A. Matveyenko

HISTORICAL CONDITIONS OF CREATING THE CONTROL SYSTEM OF ARMING IN THE REGIONAL STRUCTURES OF COLLECTIVE SECURITY

The formation of modern institutional and legal framework in the field of arming control has been considered as a factor in regional components of European security structures. Retrospective of phases of international security architecture formation from the middle ages and Khmelnitsky times to the present days is researched and the place of arming control, including the foreign policy priorities of Ukraine's state policy has been defined.

Key words: control of arming, verification, European security architecture, international relations system, measures of confidence and security strengthening.